

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.О. ЯМПОЛЬСЬКОГО

Відомий фізик-теоретик, доктор фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, лауреат Державної премії України **Валерій Олександрович Ямпольський** народився 14 червня 1946 р. у Харкові. Після закінчення в 1967 р. Харківського державного університету працював у Донецькому фізико-технічному інституті АН УРСР. З 1969 р. — в Інституті радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України, де пройшов трудовий шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу теоретичної фізики (з 2001 р.).

В.О. Ямпольський передбачив і теоретично дослідив велику кількість нелінійних явищ: у металах — генерацію так званих струмових станів; у жорстких надпровідниках — колапс транспортного струму під дією зовнішнього змінного магнітного поля, ефект стимульованої прозорості надпровідникових пластин, стрибки електричного поля на поверхні зразка та ін. Побудував нелокальну теорію критичного стану надпровідників, з'ясував механізм так званої макротурбулентної нестійкості фронту перемагнічування в анізотропних жорстких надпровідниках. Він довів, що казімірівське притягання плівок залежить від індивідуальних властивостей металевого зразка, передбачив немонотонну температурну залежність сили Казимира у металевих плівках, можливість поширення поверхневих радіохвиль на межах шаруватих надпровідників, а також низку незвичайних нелінійних явищ у поширенні джозефсон-плазмових радіохвиль у терагерцовому діапазоні частот. При дослідженні графенів передбачив існування електронних станів, локалізованих у межах потенційних бар'єрів, та квантові осциляції густини цих станів. Більшість передбачених ефектів успішно пройшли експериментальну перевірку.

В.О. Ямпольський опублікував більш як 320 робіт, у т. ч. 2 монографії, понад 170 статей. Багато уваги Валерій Олександрович приділяє підготовці наукових кадрів. Він викладає на фізичному факультеті ХНУ ім. В.Н. Каразіна; керує семінарами з теоретичної фізики в ІРЕ ім. О.Я. Усикова НАН України та з електродинаміки високотемпературних надпровідників у ХНУ ім. В.Н. Каразіна; підготував 9 кандидатів наук.